

ออกแบบยุทธศาสตร์ ด้วยการมองอนาคต

ดร. ชัยรร ลีมากรณวิทย์

Head of Innovation Foresight Institute

NATIONAL INNOVATION AGENCY (NIA)

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE, RESEARCH AND INNOVATION, THAILAND

NIA
สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ

ในยุคหนึ่ง ... โทรศัพท์เคยมีหน้าตาแบบนี้

อนาล็อก

ดิจิทัล

ฟรีแพด

มือถือ

สมาร์ทโฟน

~ 40 ปี

หรือในอนาคต ... เราอาจไม่ใช้โทรศัพท์

**วิถีชีวิต
จากรุ่นสู่รุ่น**

เทคโนโลยีในการศึกษาและเรียนรู้

ตำรา

ห้องเรียน

ออนไลน์

เสมือนจริง

ค่านิยมในงานและอาชีพ

คนนับถือ

มั่นคง

वादฝัน

อิสระ

รูปแบบงานใหม่ๆ ในอนาคต

YouTuber / Blogger

Drone Operator

e-Sport Player

Ethical Hacker

Industrial Psychologist

แล้ว
ระบบ
สาธารณสุข
ในอนาคต
จะมีหน้าตา
อย่างไร ?

อะไรคือ
อนาคตที่เรา
ปรารถนา ?

และอะไรคือ
อนาคตที่เราไม่
อยากให้เกิด ?

ความเปลี่ยนแปลง
จะส่งผลกระทบต่อ
อย่างไรกับอนาคต
และเราจะเตรียม
รับมืออย่างไร ?

people

space

living

equality

*...Foresight prepares us
to meet **the need and
opportunities of the future** ...*

*It is not planning but
merely a step in planning...*

Joseph Coates

iPod

Phone

Internet

... the need and opportunities of the future ...

ความท้าทายในอนาคต

การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ

ต้นทุนค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่สูงขึ้น

การเกิดโรคเรื้อรังและโรคอุบัติใหม่

ปัจจัยขับเคลื่อนนวัตกรรม

- เทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์ข้อมูลทางการแพทย์
- มีสุขภาพดีขึ้นของประชากร การแพทย์เชิงรุกและเชิงป้องกัน
- การรักษาและป้องกันโรคทั้งในระดับพันธุกรรมและในระดับพฤติกรรม

1. Decentralization of Medical Information

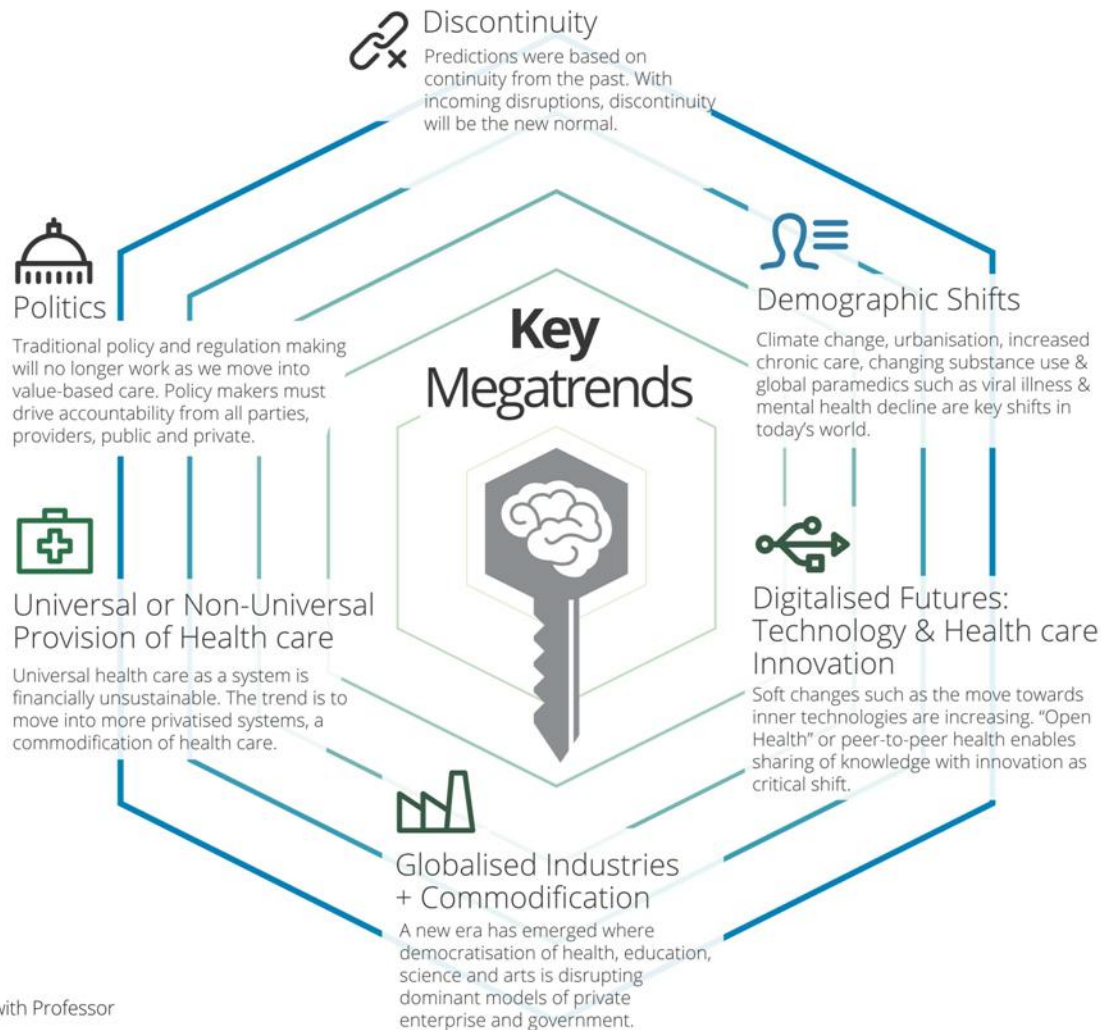
- Big Data, Machine Learning และ AI จะถูกนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลทางการแพทย์ เพื่อยกระดับบริการและเพิ่มประสิทธิภาพการรักษา
- Blockchain จะช่วยให้การรับ-ส่งข้อมูลทางการแพทย์เป็นไปอย่างปลอดภัยและรวดเร็วมากขึ้น
- IoT จะเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของอุปกรณ์และเซ็นเซอร์อย่างสมบูรณ์ ทั้งการตรวจวัด การแจ้งเตือน การประเมินความเสี่ยง และการตัดสินใจในกลุ่มเครื่องมือ

2. Personalized Treatment and Service

- แนวโน้มการดูแลสุขภาพแบบ Health wellness well-being (HWW) จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพระดับบุคคล
- Anti-Aging ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจและรักษาโรคจากพันธุกรรม โภชนาการเฉพาะบุคคล การรักษาตามพันธุกรรม รวมถึงการดูแลบำรุงผิว จะทำให้เกิดการดูแลรักษาตามลักษณะเฉพาะบุคคล
- ความก้าวหน้าด้านนาโนเทคโนโลยี Machine Learning จีโนมิกส์ (Genomics) และโรบอติกส์ (robotics) จะช่วยยกระดับการแพทย์เชิงรักษาและป้องกันในระดับบุคคล

3. Transformation of Public Health Service

- แพลตฟอร์มดิจิทัลเฮลท์ที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เข้าถึงผู้บริโภคและผู้ป่วยในตลาดได้มากขึ้น และวางแผนด้านค่าใช้จ่ายและการประกันสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- การใช้ประโยชน์ข้อมูลทางการแพทย์ส่งผลให้พฤติกรรมและการตอบสนองของผู้รับบริการ ในการดูแลสุขภาพเปลี่ยนแปลงจาก Fee-For-Service เป็น Value-Based Care
- แพลตฟอร์มช่วยในการรักษาทางไกลจะช่วยลดต้นทุนการเข้าถึงบริการทางการแพทย์

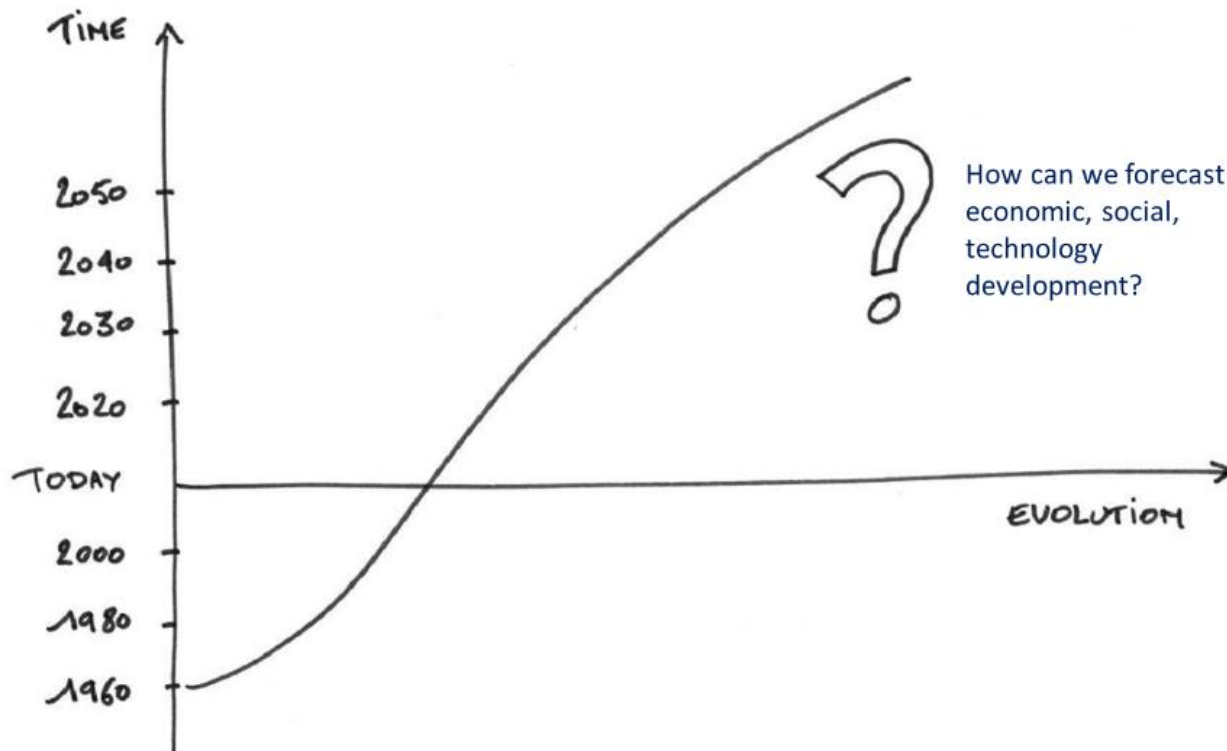
Health Care Foresight

Identifying megatrends

Futures insights by Deloitte in collaboration with Professor Sohail Inayatullah and Dr Luke van der Laan

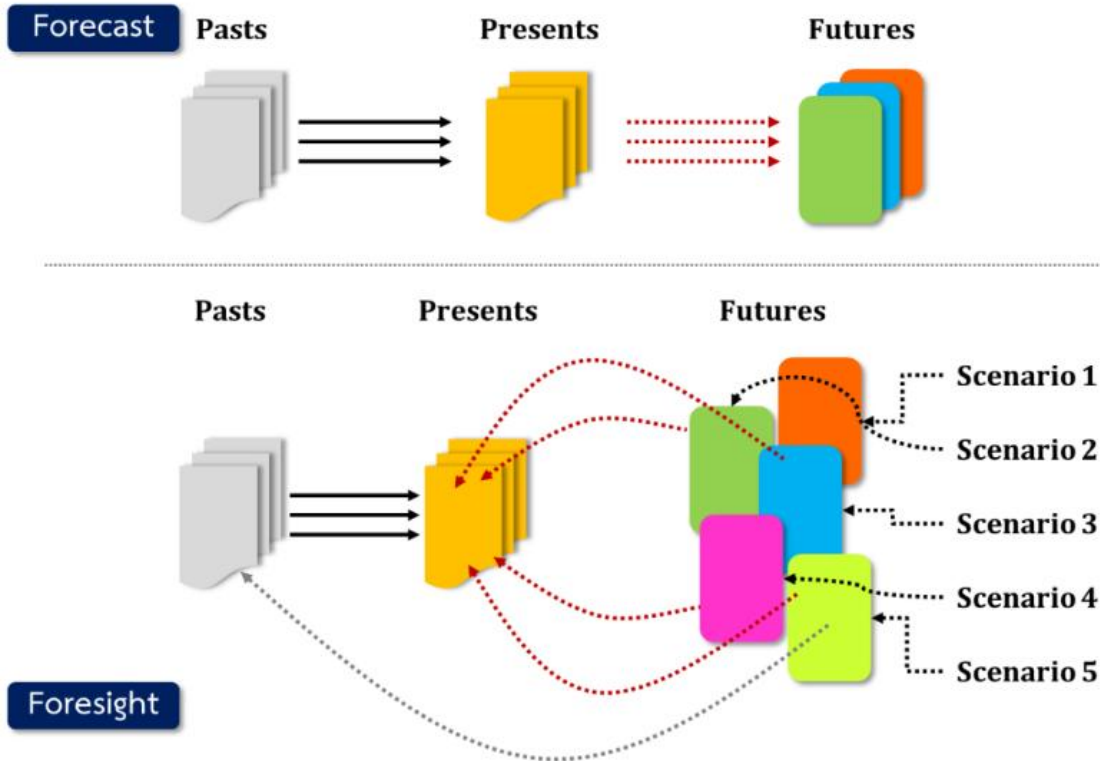
How does the future look like ?

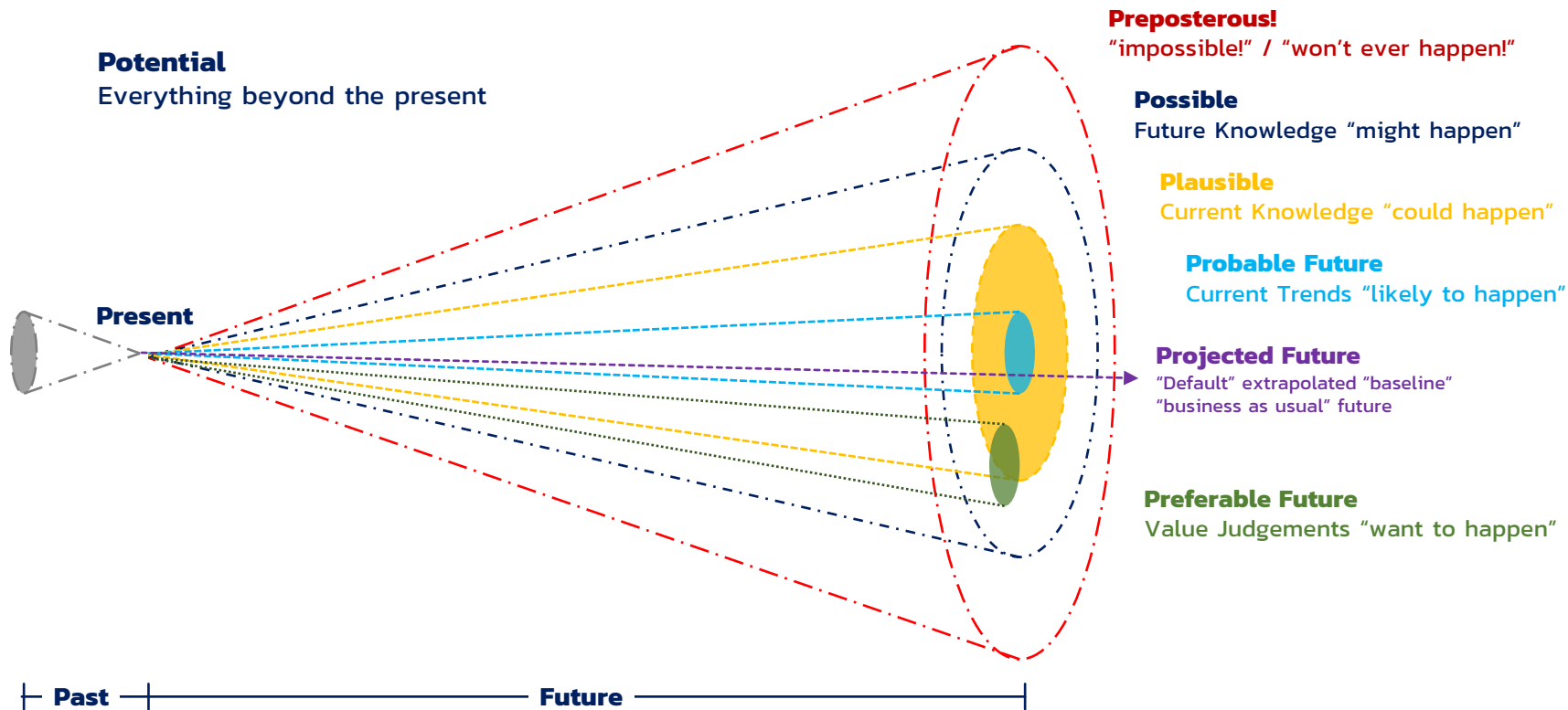
Future Thinking

**อนาคตที่ถูก
กำหนดด้วยอดีต**

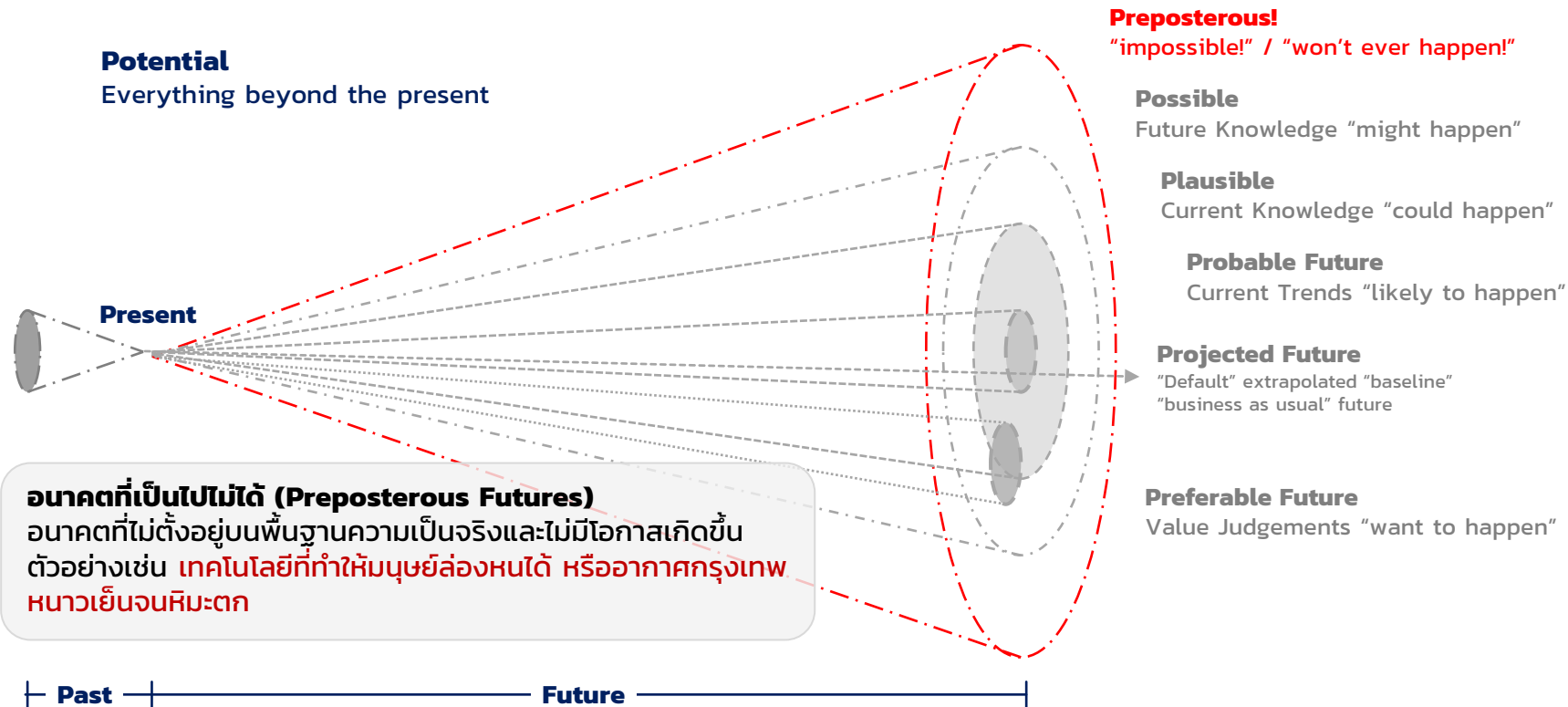
อนาคตทางเลือก

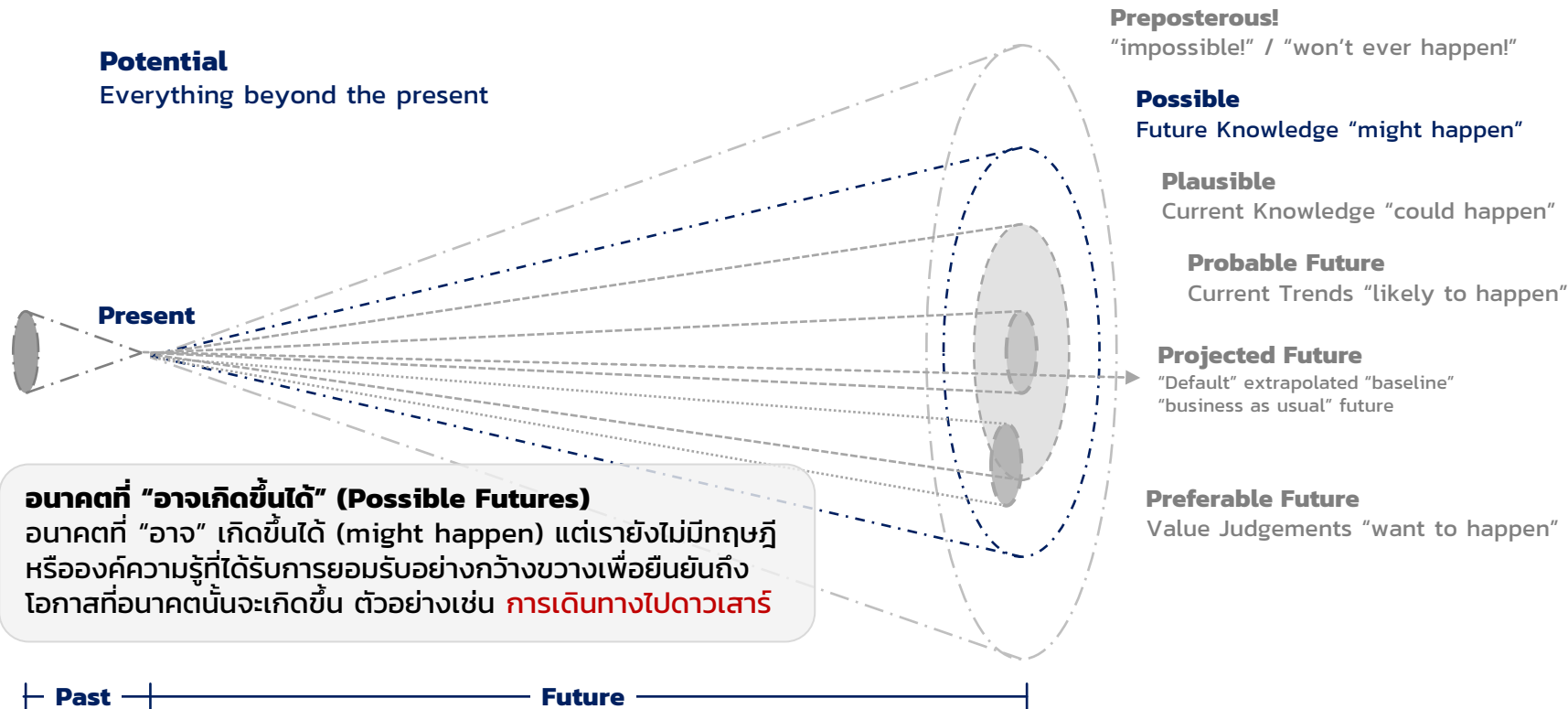
Future Thinking

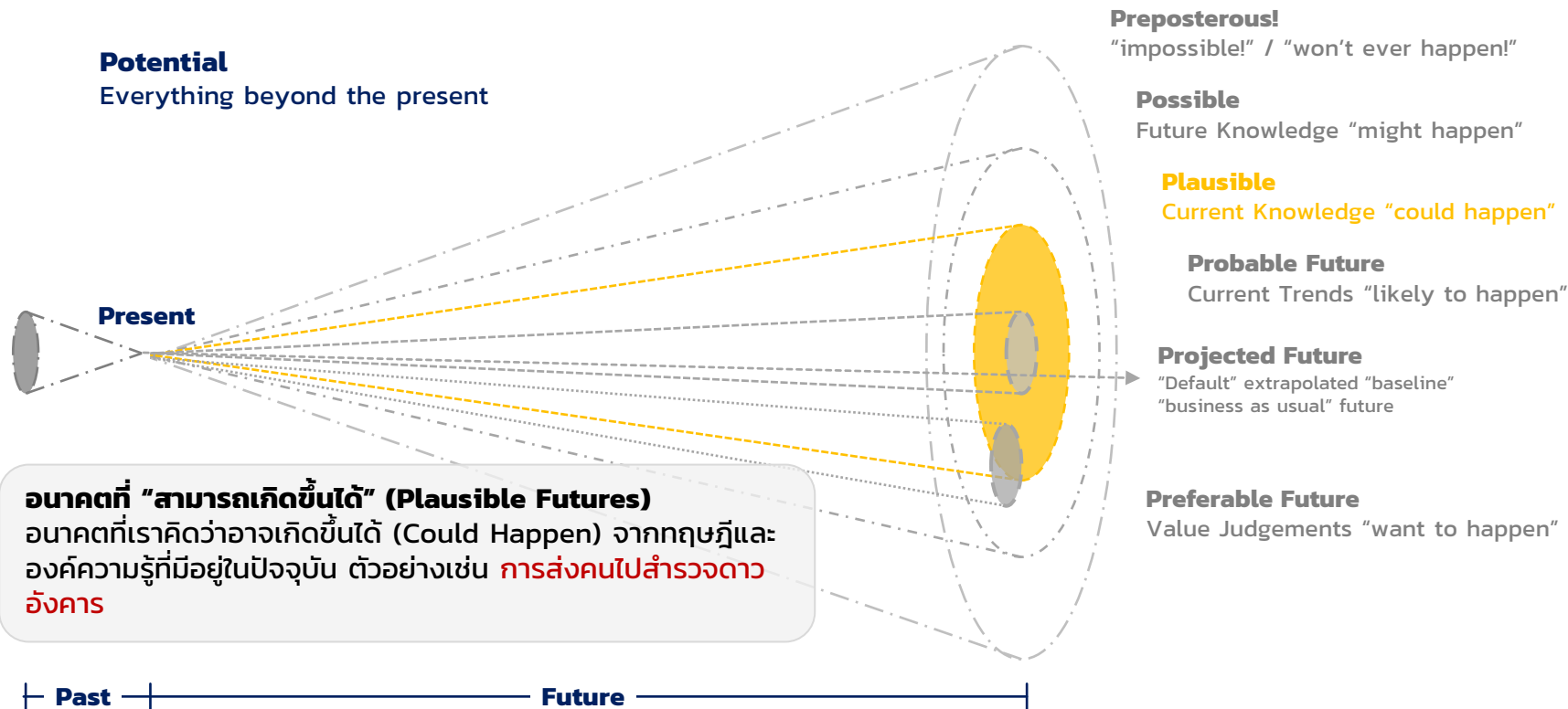
Future Thinking

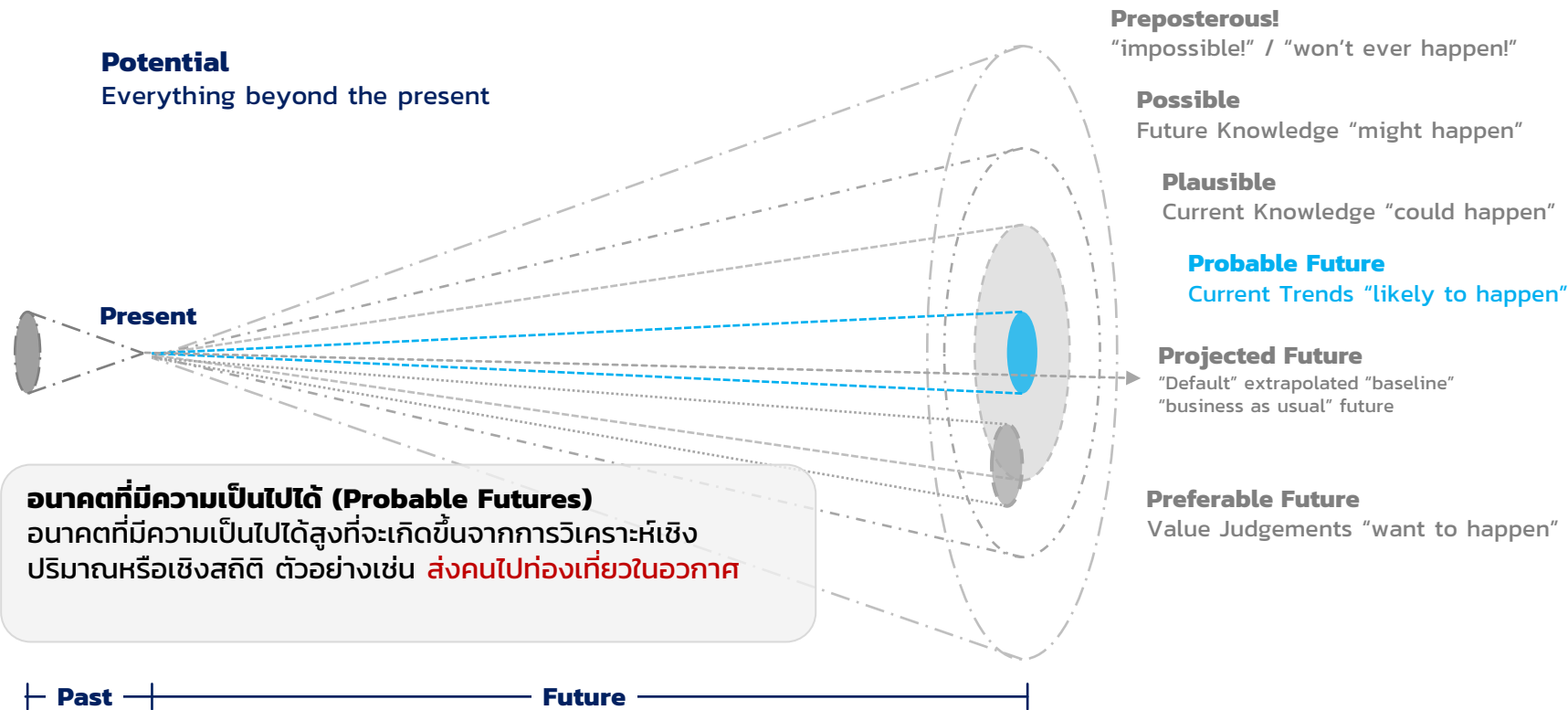
Future Thinking

Future Thinking

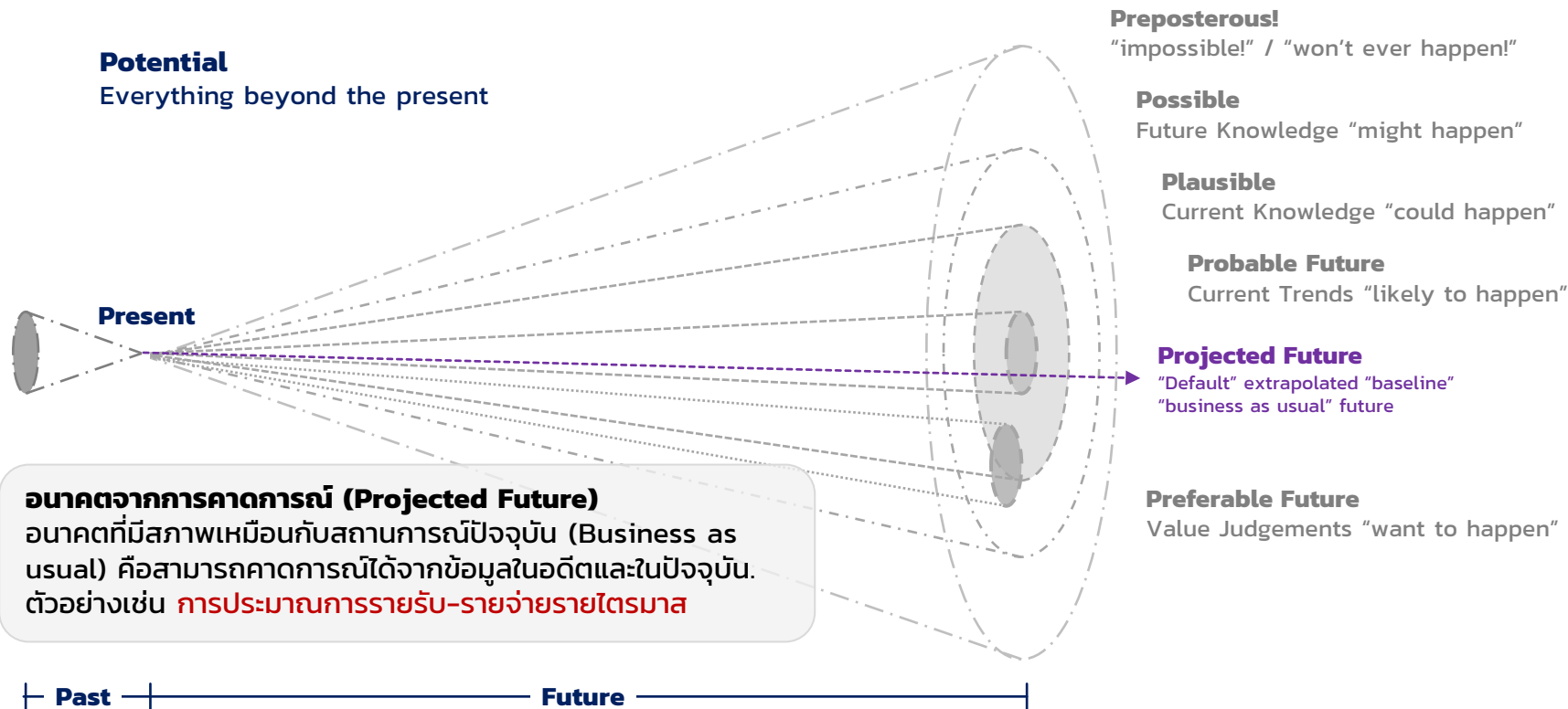

Future Thinking

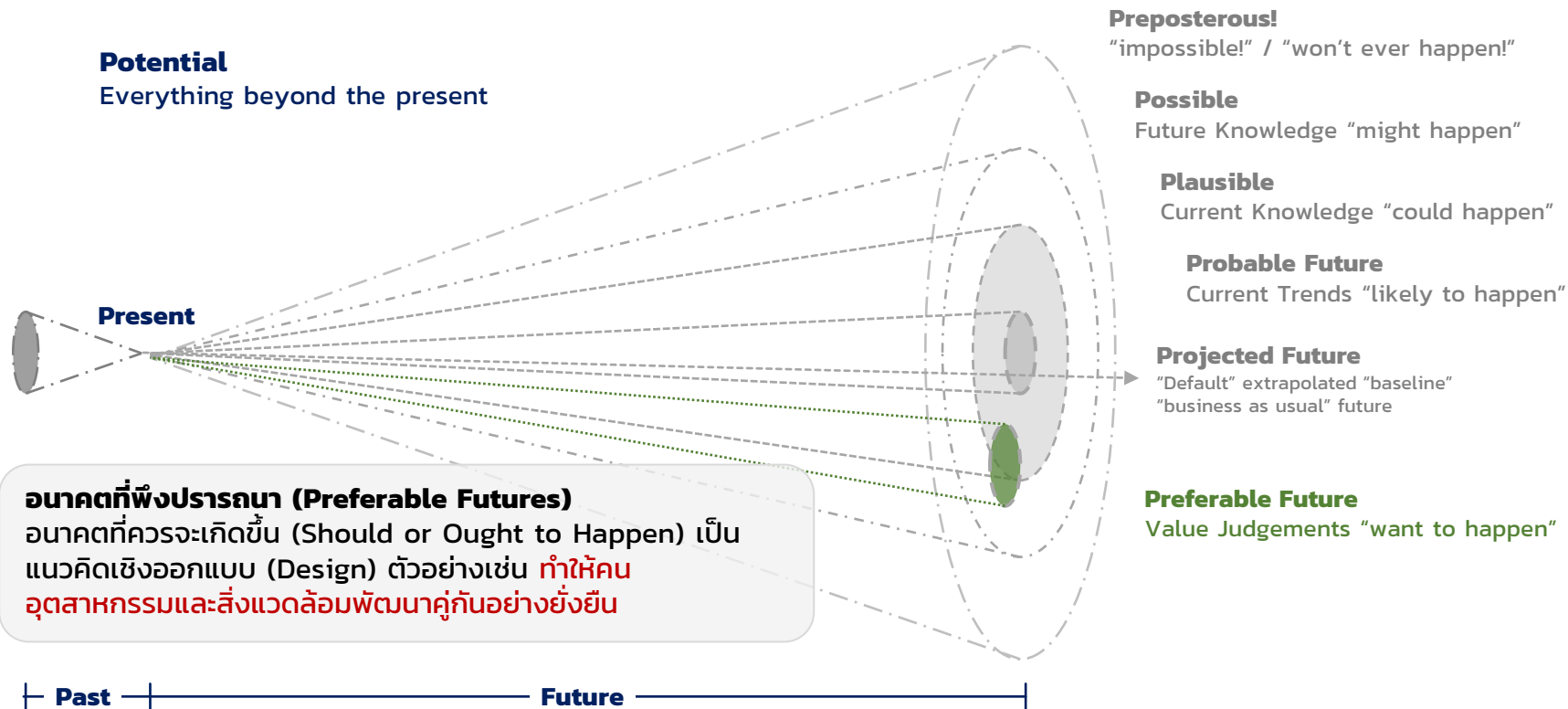

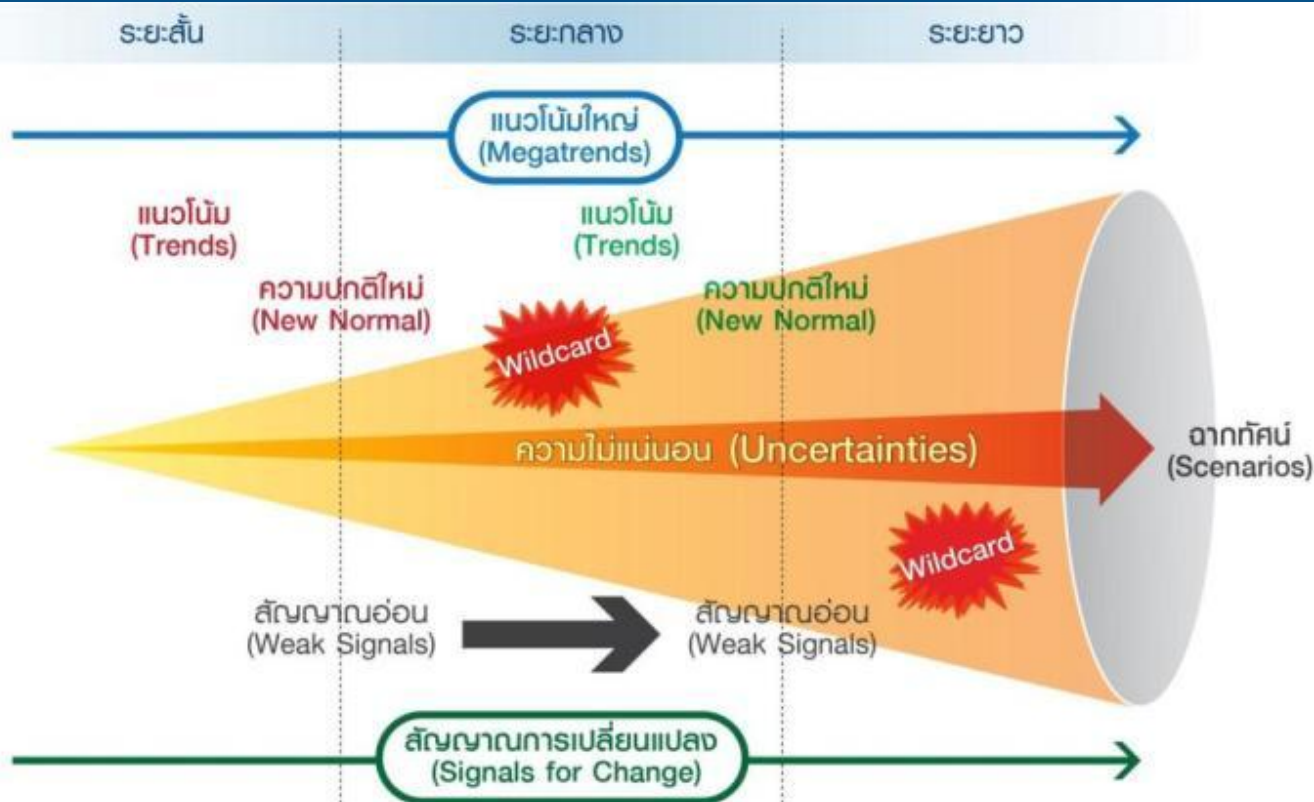
Future Thinking

Future Thinking

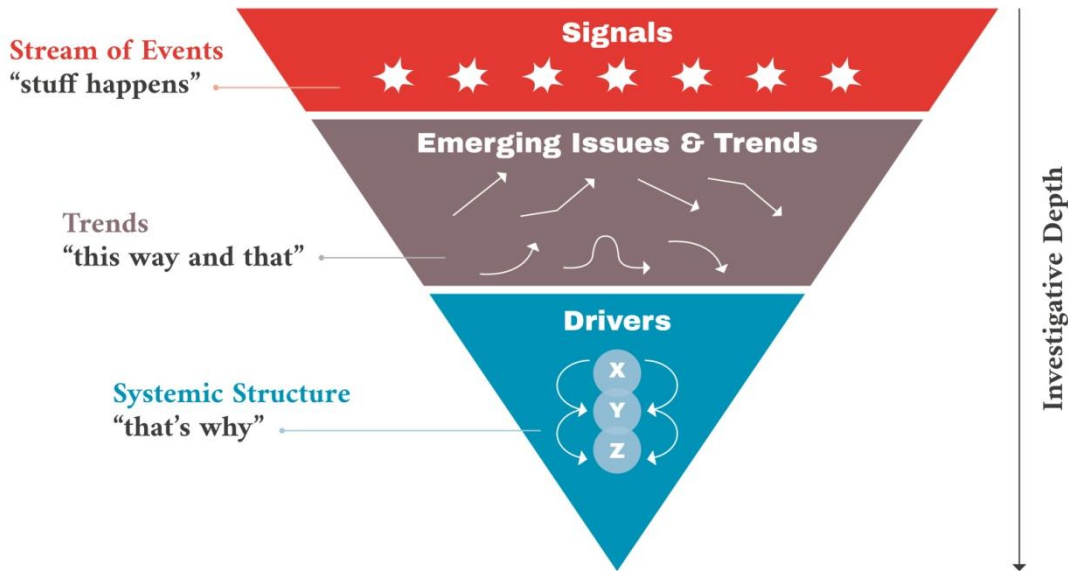

สัญญาณความเปลี่ยนแปลง

สัญญาณความเปลี่ยนแปลง

- 1. Signals** – เหตุการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้น (**data points**)
- 2. Trends** – แนวโน้มที่เกิดจากรูปแบบของความเปลี่ยนแปลง (**patterns of change**) ที่มาจากกลุ่มเหตุการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้น.
- 3. Drivers** – ปัจจัยขับเคลื่อนที่เกิดจากกลุ่มแนวโน้มที่ชัดเจนที่ส่งผลกระทบ (**obvious impact**) ในวงกว้างทั้งในระดับอุตสาหกรรม พื้นที่และโลก
- 4. Uncertainties** – เหตุการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้นที่เกิดขึ้นแต่มีความไม่แน่นอนสูง ไม่สามารถระบุได้ว่า จะพัฒนาไปในทางใด (**cannot "agree on"**)
- 5. Weak Signals** – เหตุการณ์หรือประเด็นที่เกิดขึ้นที่เกิดขึ้นอย่างจำกัดหรือไม่ชัดเจน (**less advanced**)
- 6. Wild Cards** (or "Black Swans") เหตุการณ์หรือประเด็นที่ยากจะเกิดขึ้น แต่ถ้าเกิดจะส่งผลกระทบ และสร้างความเปลี่ยนแปลงสูง (**low-probability but high-impact**)

ในทางปฏิบัติเราอาจพบ Signal กว่า 100 ที่พัฒนาขึ้นเป็น Trend ได้กว่า 20 และสร้างให้เกิด Driver มากกว่า 10 โดยจำนวน Uncertainty จะหลากหลายขึ้นอยู่กับความซับซ้อนและขอบเขตของบริบทที่พิจารณา และสำหรับ Foresight จะเน้นที่การมองหา **Weak signal** และ **Wild card**

ความสำคัญสำหรับการมองอนาคต

- 1. การมองอนาคต (Foresight)**
“เซตข้อมูล” ที่ฉายภาพความเป็นไป
ของอนาคต
- 2. การออกแบบยุทธศาสตร์
(Strategy Design)**
“แนวทาง” การเตรียมความพร้อม
สำหรับอนาคต
- 3. การบริหารความเสี่ยง
(Risk Management)**
“ปัจจัย” ที่ต้องควบคุมและติดตาม

ความสำคัญสำหรับการมองอนาคต

things happening

"what **seems** to be happening?"

"what's **really** happening?"

"what **might** happen?"

"what **might** we need to do?"

"what **will** we do?"

"how **will** we do it?"

inputs

foresight

analysis

interpretation

prospection

outputs

strategy

Environmental
Scanning

**Understanding
Change**

Strategic
Thinking

**Generating
Options**

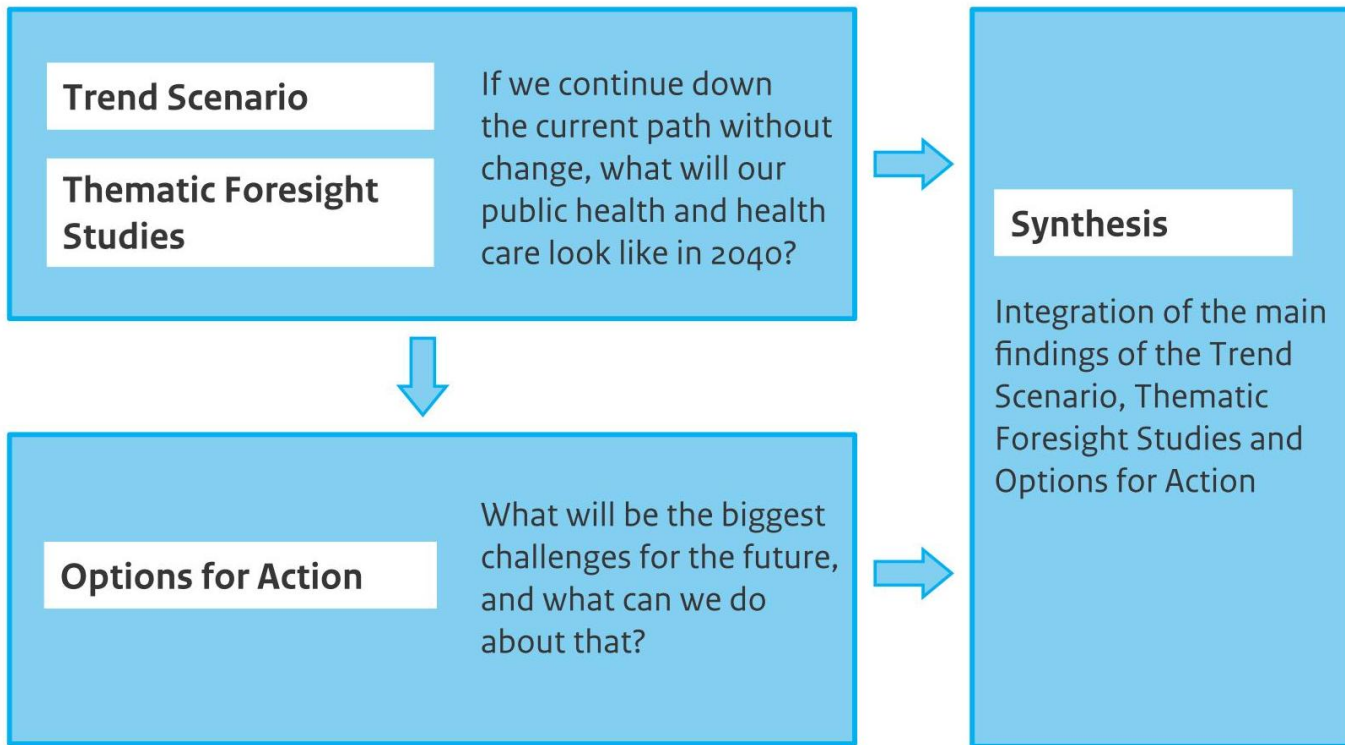
Strategic
Decision Making

**Defining
Preferable Future**

Strategic
Planning

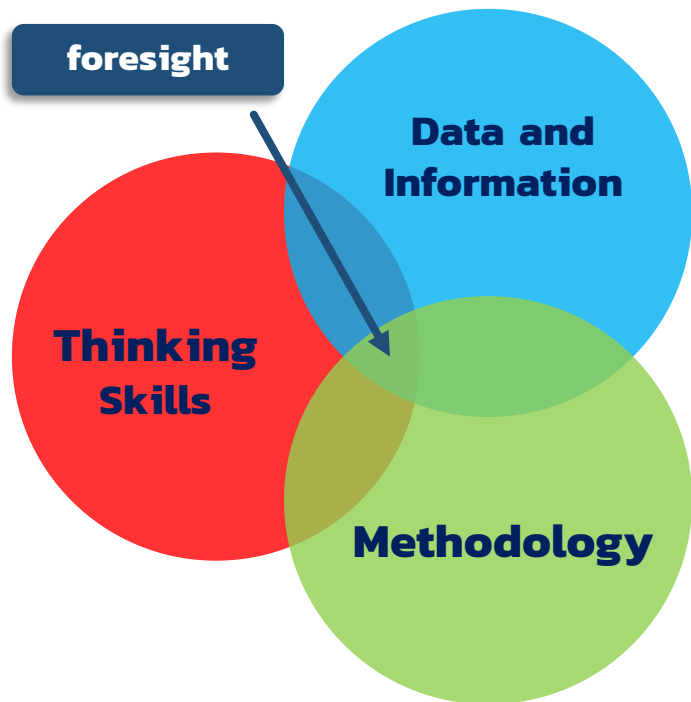
**Taking
Actions**

ความสำคัญสำหรับการมองอนาคต

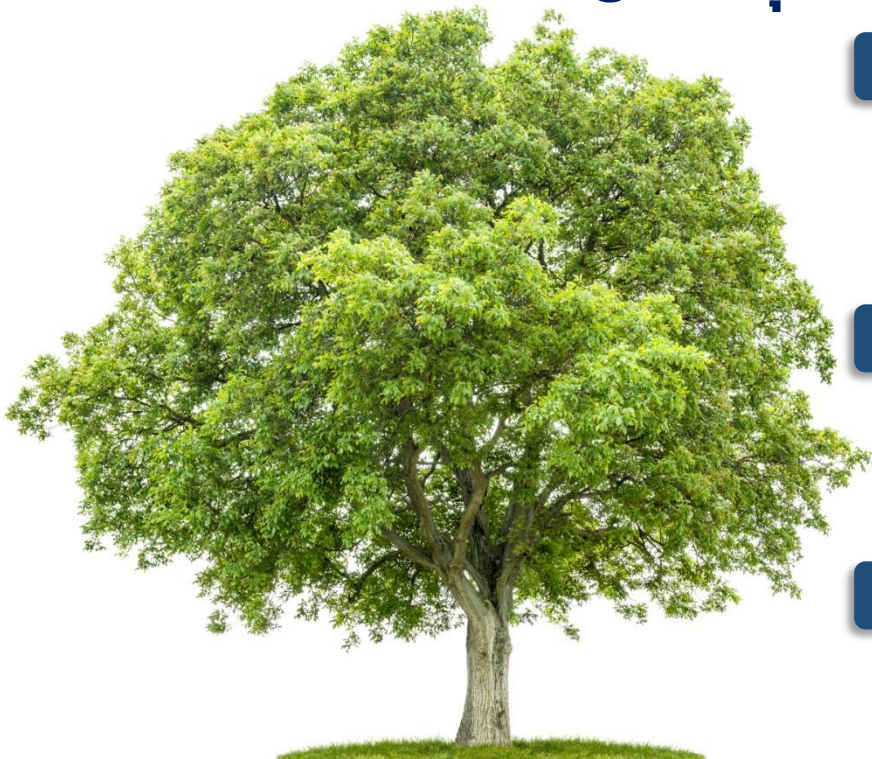
หัวใจสำคัญสำหรับการมองอนาคต

1. **ข้อมูล (data & information)**
ข้อมูลสนับสนุนที่หลากหลาย
และเชื่อถือได้
2. **ทักษะการคิด (thinking)**
การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
และสร้างสรรค์
3. **กระบวนการ (methodology)**
กระบวนการที่เข้มข้นและเชื่อถือได้

1. ข้อมูล (data & information)

เราเห็นอะไรจากต้นไม้ใหญ่กลางทุ่ง

มองจากท้องฟ้า

มองจากต้นไม้

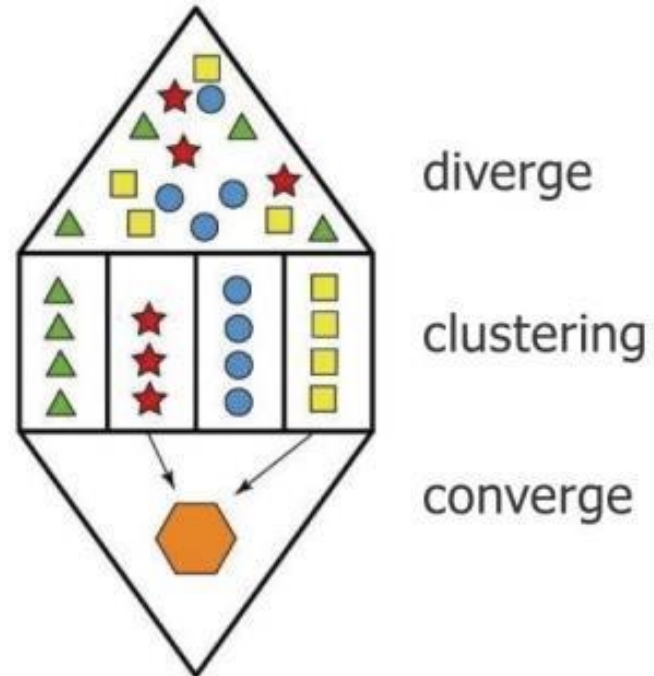
มองจากทุ่งหญ้า

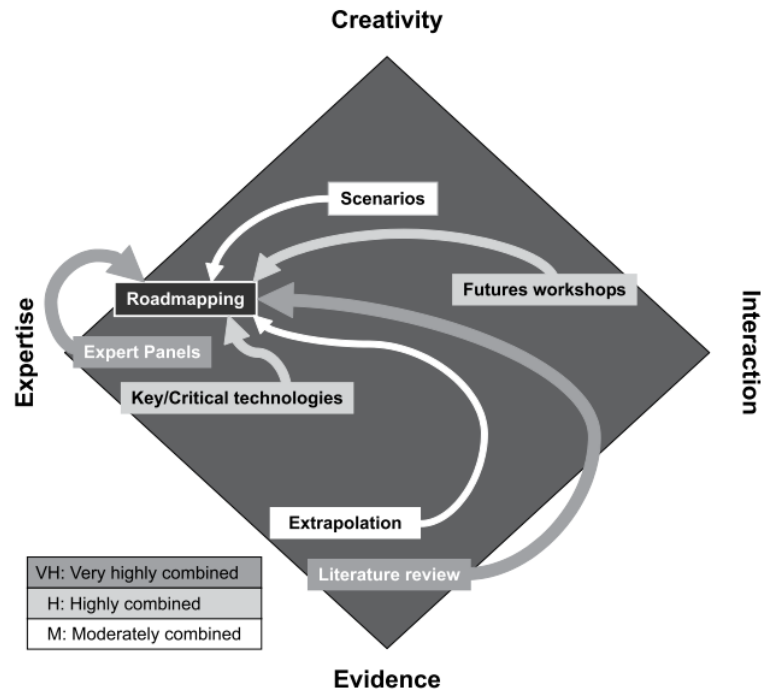
2. ทักษะการคิด (Thinking)

Critical Thinking	Creative Thinking
Analytical	Generative
Convergent	Divergent
Logical	Intuitive
Sequential	Imaginative
Reasoning	Speculating
Reality-based	Fantasy-based
Probability	Possibility
Hypothesis testing	Hypothesis forming
Pattern Users	Pattern Seekers

Creative Thinking

3. กระบวนการ (methodology)

กิจกรรมที่: สำรวจและวิเคราะห์บริบท

- กำหนดกรอบพิจารณาและกรอบเวลา
  - กรอบระยะเวลา 10 ปี แบ่งเป็น 3 ช่วง สั้น-กลาง-ยาว
  - กรอบพิจารณา แบ่งเป็น 5 ธีม

บริการสุขภาพ
ในอนาคต

อุตสาหกรรม
การแพทย์และสุขภาพ

การบริการ
สาธารณสุขดิจิทัล

การดูแลผู้มีภาวะ
พึ่งพิง/ผู้สูงอายุ

การจัดการปัจจัย
เสี่ยงด้านสุขภาพ

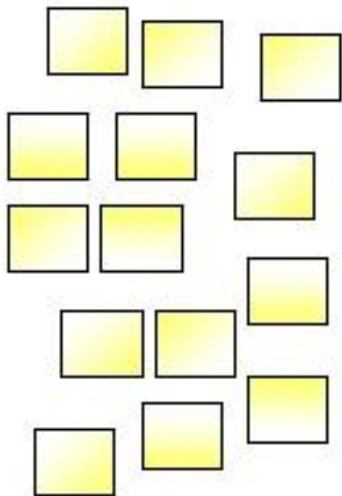
ทำการจัดกลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็น ทั้งหมด 5 กลุ่ม กลุ่มละ 20-25 คน

กิจกรรมที่: สำรวจและวิเคราะห์บริบท

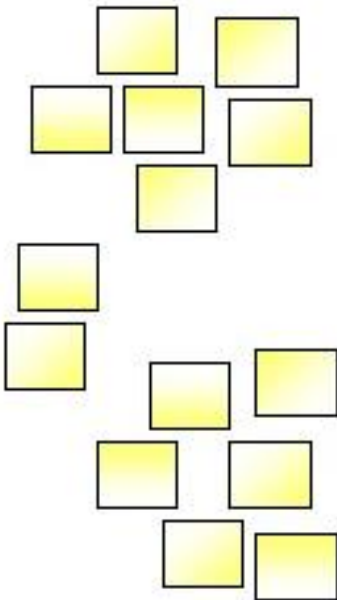
- ระบุสัญญาณและแนวโน้มความเปลี่ยนแปลง [40 นาที]
  - พิจารณาในบริบทของระบบสาธารณสุข
  - ระบุสัญญาณและแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงด้วย STEEP
    - Social Aspect - สังคม
    - Technological Aspect - เทคโนโลยี
    - Economical Aspect - เศรษฐกิจ
    - Environmental Aspect - สิ่งแวดล้อม
    - Political & Legal Aspect - การเมืองและกฎหมาย
- ระบุปัจจัยขับเคลื่อนโดยการจัดกลุ่มสัญญาณและแนวโน้ม [20 นาที]
  - จัดกลุ่มสัญญาณและแนวโน้มที่มีความสัมพันธ์/เกี่ยวข้องกัน
  - ตั้งชื่อปัจจัยขับเคลื่อนที่ได้จากการจัดกลุ่มสัญญาณและแนวโน้ม

กิจกรรมที่: สำรวจและวิเคราะห์บริบท

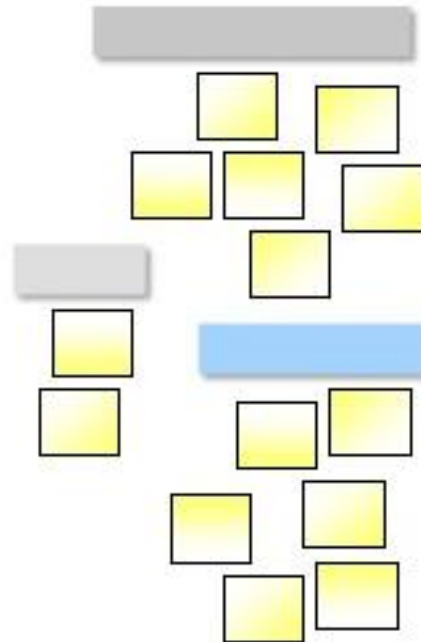
Capture

Group

Label

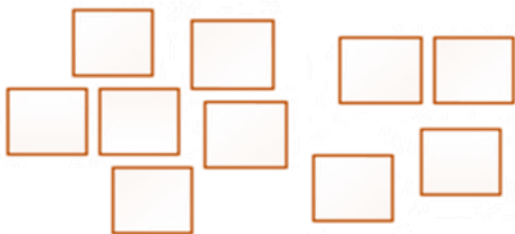
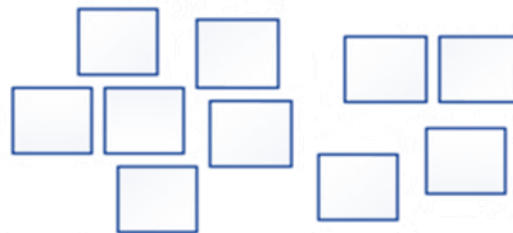

กิจกรรมที่: สำรวจและวิเคราะห์บริบท

สังคม

เศรษฐกิจ

เทคโนโลยี

สิ่งแวดล้อม

กิจกรรมที่: สำรวจและวิเคราะห์บริบท

Changing Roles of Patients

Decentralization of Data

บริการสุขภาพ
ในอนาคต

Lifestyle and Living Environment

Roles of Communities and Private Sectors

ขั้นตอนการทำ Horizon Scanning เพื่อนำไปสู่ Roadmap

1. สำรวจและวิเคราะห์บริบท (Horizon Scanning)
  - กำหนดกรอบพิจารณาและกรอบเวลา
  - ระบุสัญญาณและแนวโน้มความเปลี่ยนแปลง
  - ระบุปัจจัยขับเคลื่อนโดยการจัดกลุ่มสัญญาณและแนวโน้ม
2. ออกแบบวิสัยทัศน์ (Visioning)
  - ออกแบบภาพวิสัยทัศน์ (Vision Statement)
3. ออกแบบแผนที่นำทาง (Roadmapping)
  - กำหนด Milestone เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์
  - ออกแบบ Deliverable ที่ต้องส่งมอบ
  - ออกแบบ Activity ที่ต้องดำเนินการ
  - ออกแบบแนวทางจัดสรร Resource

National Innovation Agency (Public Organization) | www.nia.or.th

